



OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH



Ośrodek Debaty
Międzynarodowej
Łódź

RAPORT: CHINY WOBEC UKRAINY, BIAŁORUSI I ROSJI

Październik 2017

Opracowanie: Ośrodek Spraw Azjatyckich UŁ



I. WNIOSKI

- a. Kontynuacja inwestycji infrastrukturalnych w basenie Morza Czarnego – w tym Ukrainy - zapewnia ChRL dywersyfikację szlaków tranzytowych w kontekście inicjatywy Pasa i Szlaku;
- b. priorytetem białoruskiej administracji w perspektywie dalszego rozwoju projektu Great Stone staje się przyciągnięcie bezpośrednich inwestycji zagranicznych z Państwa Środka;
- c. spodziewany wzrost wymiany gospodarczej na linii Pekin-Moskwa będzie w głównej mierze determinowany udogodnieniami w sferze transakcji finansowych oraz rosnącej współzależności energetycznej między państwami.

II. CHINY-UKRAINA

5 października: obwód mikołajowski z nową farmą wiatrową?

Chiński Tebian Electric Apparatus wyraził zainteresowanie budowy farmy wiatrowej o docelowej mocy 500 MW. Całość inwestycji szacowana jest na 500 mln USD. Obecnie, strona chińska jest w trakcie negocjacji i w przypadku powodzenia, Ukraina do 2019 roku zyska największą farmę wiatrową w tej części Europy.

11 października: Chińczycy zmodernizują ukraińskie autostrady

Xinjiang Communication Construction Group będąca podmiotem prywatnym podpisała umowę z ukraińską agencją drogową Ukrawtodor. Umowę w imieniu ukraińskiego podmiotu podpisał Sławomir Nowak. Kontrakt opiewa na sumę 95 mln USD i obejmuje częściową rekonstrukcję odcinków Striy-Ternopil-Kirvograd-Znamenka oraz Kijów-Charków-Dovzhansky. Co ciekawe, oba projekty będą finansowane z funduszy Międzynarodowego Banku Odbudowy i Rozwoju (IBRD).

13 października: Chiny inwestują w port Jużny

Działania China Harbor Engineering Company (CHEC) wpisują się w rządową strategię działania Ukrainy, aby uczynić port Jużny jednym z najważniejszych węzłów komunikacyjnych światowego handlu. Wart 38 mln USD kontrakt został



zrealizowany przez innowacyjny system przetargowy ProZorro. Jak tłumaczy Lin Tao, szef biura przedstawicielskiego CHEC na Ukrainie, platforma ta umożliwiła uczciwą konkurencję przy przetargach na projekty infrastrukturalne. Ukraiński port jeszcze przed rozpoczęciem chińskiej inwestycji był jednym z najważniejszych portów Ukrainy ze względu na możliwości techniczne – był to najgłębszy krajowy port i takim pozostanie. Prace chińskich inżynierów skupiają się na pogłębieniu dna, co ma pozwolić na wejście do portu większych statków towarowych. Jest to szczególnie obiecujące dla sektora rolnego, ponieważ nieopodal portu istnieje terminal zbożowy o rocznej zdolności ładunkowej bagatela 5 mln ton. Po ukończeniu inwestycji, rząd ukraiński skoncentruje się na promowaniu azjatyckiego tranzytu granicznego przez zmodernizowany port.

29 października: nowe połączenie kolejowe między Xinjiangiem a Ukrainą

Chiński pociąg towarowy opuścił Urumczy i poprzez terytorium Federacji Rosyjskiej oraz Kazachstanu w przeciągu 15 dni dotrze do Połtawy, miasta w środkowo-wschodniej części kraju, 300 km od Kijowa. Miasto leży na skrzyżowaniu głównych szlaków komunikacyjnych, umożliwiających szybki transport towaru zarówno do stolicy jak i Dniepru i Charkowa. Pierwszy skład został załadowany sprzętem wiertniczym służącym do wydobycia ropy naftowej.

31 października: gwałtowny spadek eksportu ukraińskiego jęczmienia do Chin

Eksport ukraińskiego zboża do Chin w okresie lipiec-sierpień br. zmalał o 10,5% w porównaniu z analogicznym okresem z zeszłego roku. Nie powinno to jednak martwić ukraińskich producentów, ponieważ do października, eksport ukraińskiego jęczmienia wzrósł o 87% w stosunku do całego ubiegłego roku kalendarzowego. Spadek zainteresowania w Chinach został również skompensowany wzrostem zapotrzebowania tym zbożem na rynkach europejskich, który w tym momencie wynosi 18% rdr.

III. CHINY-BIAŁORUŚ

1 października: białoruska misja gospodarcza w Chinach

Trwająca od 24 września do 1 października wizyta białoruskiej misji gospodarczej w Chinach przyniosła szereg umów w dziedzinie współpracy między przedsiębiorstwami. Podczas wizyty osiągnięto porozumienie w sprawie zwiększenia eksportu białoruskiej wołowiny, mleka oraz Inu jak również ustanowiono chińsko-białoruskie joint-ventures w dziedzinie produkcji odzieży, materiałów pirotechnicznych oraz zarządzania odpadami pochodzących z gospodarstw domowych. Białoruska delegacja udała się do m. Nanjing (prow.



Jiangsu) oraz Changsha (prow. Hunan) w celu pobudzenia międzyregionalnej współpracy gospodarczej. Efektem wizyty jest również ustanowienie stosunków partnerskich między miastami Hengyang (prow. Hunan) oraz Bobrujsk (obwód mohylewski).

4 października: Białoruska Izba Przemysłowo-Handlowa (BCCI) oraz China Merchants Group z umową o współpracy

Umowa stanowi o utworzeniu organu doradczego dla rezydentów parku przemysłowego Great Stone w ramach działalności BCCI. Obecnie, China Merchants Group jest największym inwestorem w parku. Władimir Ulakhowicz, prezes BCCI zapewnił, iż szereg chińskich i europejskich firm chce podjąć inwestycje w parku w celu poszerzenia swojej działalności i obecności na rynku międzynarodowym.

12 października: Bankomaty Belarusbank z obsługą języka chińskiego

W komunikacie prasowym Belarusbank poinformowano, iż wszystkie bankomaty mogą obsługiwać chińskich klientów. Zastosowane udogodnienie jest odpowiedzią na rosnącą populację chińskich obywateli przebywających na terytorium Białorusi w celach zarobkowych jak i obecność coraz większej ilości biznesmenów z Państwa Środka podejmujących inwestycje w kraju. Przypomnijmy, iż w sierpniu br. Belarusbank podpisało memorandum o wzajemnym zrozumieniu w celu obsługi chińskiego systemu kart płatniczych – UnionPay. Z notki prasowej dowiadujemy się również, iż Belarus bank bada również możliwość przygotowania specjalnej oferty dla przedsiębiorców w celu integracji usług w ramach ich działalności na terenie parku przemysłowego Great Stone.

16 października: Białorusini gotowi na kolejne ustępstwa w celu przyciągnięcia chińskich inwestycji.

Przewodniczący Rady Republiki Zgromadzenia Narodowego Republiki Białorusi, Michaił Miasnikowicz potwierdził, iż Białoruś jest w stanie stworzyć preferencyjne warunki dla bezpośrednich inwestycji w państwie. Miasnikowicz wyjaśnił, iż jego rząd przykłada dużą wagę do implementacji konceptu przewodniczącego Xi. Powiedział również, iż kredyty udzielane przez chińskie banki pomagają w rozwoju gospodarczym państwa, natomiast białoruski rząd chce zrobić wszystko, by przyciągnąć większą liczbę bezpośrednich inwestycji zagranicznych.

25 października: Białoruś rozpocznie eksport drobiu do Chin

Oficjalna informacja przekazana przez ministra Aleksieja Bogdanowa mówi o rozpoczęciu procedury eksportu drobiu do Chin w pierwszym kwartale 2018 roku. Pierwszymi podmiotami spełniającymi chińskie wymogi fitosanitarne są Mogilev



Meat Packing Plant oraz Veles Meat. Przy tej okazji Bogdanov przekazał informację, iż od stycznia do sierpnia br. wartość eksportu drobiu do Hongkongu i Wietnamu przekroczyła 1 mln USD.

26 października: potencjalna chińsko-białoruska współpraca w szkolnictwie wyższym

Belarusian State University (BSU) planuje ustanowienie chińsko-białoruskiego projektu edukacyjnego wraz z Dalian Polytechnic University. Podczas spotkania chińskich przedstawicieli szkolnictwa wyższego z ich białoruskimi odpowiednikami omówiono również problematykę utworzenia firm o charakterze joint venture oraz przedstawiono komparatywną analizę systemu szkolnictwa w obu państwach. Kolejnym tematem był znany w całym świecie akademickim problem komercjalizacji wyników badań uniwersyteckich. Konferencja została zainicjowana przez Państwowy Instytut Szkolnictwa Wyższego, Instytut Konfucjusza przy BSU oraz DPU.

IV. CHINY-ROSJA

11 października: Rosja największym odbiorcą chińskich inwestycji od 2000 roku

Raport przedstawiony przez portal foreignpolicy.com pokazuje, iż Rosja jest największym biorcą chińskich inwestycji realizowanych w kredytach, pożyczkach, grantach i innych porozumieniach. Od 2000 roku w ciągu 14 kolejnych lat, Pekin udzielił Moskwie około 36,6 mld USD. Drugim w kolejności odbiorcą chińskich funduszy jest Pakistan (24,3 mld). Dla porównania, finansowanie północnokoreańskiego reżimu ze strony chińskiej szacowane jest na 272,6 mln USD, biorąc pod uwagę oficjalne dane statystyczne. Zdecydowana większość środków finansowych udzielana była państwowym podmiotom – w szczególności Rosnieft oraz Trasnief. Największą ilość przepływów finansowych odnotowano pomiędzy EXIM Bank oraz China Development Bank a Russian Development Bank, Sberbank, VTB Bank oraz Vnesheconombank.

12 października: Chiny wprowadzają system Payment versus Payment

Wprowadzenie systemu PVP dla chińskiego yuana i rosyjskiego rubla ma zdecydowanie obniżyć ryzyko transakcyjne i zwiększyć efektywność wymiany walutowej. System PVP polega na transferowaniu środków jednej waluty na rachunek kontrahenta tylko wtedy, jeżeli towarzyszy mu jednoczesny transfer środków w drugiej walucie na rachunek drugiej strony transakcji. Informacja ta



została opublikowana przez China Foreign Exchange Trade System (CFETS). Plany CFETS dotyczą adaptacji systemu PVP z walutami krajów leżących na trasie planowanej inicjatywy Pasa i Szlaku. Jest to kolejny krok w celu internacjonalizacji chińskiej waluty.

18 października: Rosneft planuje zwiększenie dostaw ropy do ChRL

Według branżowych ośrodków badawczych, prawdopodobna przepustowość rosyjskiej ropy do Chin za sprawą Rosneftu może docelowo osiągnąć 18 mln baryłek rocznie w porównaniu do tegorocznych 10 mln. Z ujawnionych informacji wynika, iż rosyjski rząd nie podjął jeszcze konkretnej decyzji w tej sprawie i nie jest jasne, kiedy pułap 18 mln baryłek miałby zostać osiągnięty. Tak znaczne zwiększenie eksportu ropy do Chin może znaczyć ograniczenie dostaw paliwa na rynki europejskie, co w konsekwencji może budzić poważne obawy w krajach w dużej mierze zależnych od rosyjskich dostaw (m.in. Polsce).

26 października: telefoniczna rozmowa Xi-Putin

Władimir Putin miał pogratulować sukcesu swojemu chińskiemu odpowiednikowi w związku z reelekcją na stanowisko przewodniczącego Chińskiej Republiki Ludowej po XIX Zjeździe KPCh. Xi Jinping w podziękowaniu stwierdził iż niezależnie od sytuacji międzynarodowej, Chiny będą z wielką determinacją dążyły do zacieśniania pozytywnych relacji między państwami. Obaj przywódcy zgodnie stwierdzili, iż w ich narodowym interesie jest utrzymanie bilateralnych stosunków politycznych i gospodarczych na najwyższym z możliwych poziomów.

26 października: zapowiedź chińsko-rosyjskich ćwiczeń antyrakietowych

Rzecznik chińskiego ministerstwa obrony Ren Guoqiang potwierdził, iż jeszcze w tym roku chińska i rosyjska armia odbędą wspólne ćwiczenia antyrakietowe oparte na symulacji komputerowej. Jest to kolejny przytyk w stronę militarnej obecności USA w regionie Azji oraz rozwijania systemu antyrakietowego THAAD.

V. CHINY-AZJA ŚRODKOWA

11 października: W stolicy Turkmenistanu, Aszchabadzie, odbyło się pierwsze chińsko-turkmeńskie Forum Nauki i Innowacji. Jego celem było określenie priorytetów dla współpracy w dziedzinie najnowszych technologii oraz wykorzystania ich przy produkcji. Forum powstało dzięki współpracy Turkmeńskiej Akademii Nauk oraz Ministerstwa Nauki i Technologii ChRL. Prezydent Turkmenistanu, Gurbanguly Berdimuhamedov, w swoim apelu do uczestników zaznaczył, że Chiny są jednym z



najważniejszych, strategicznych partnerów dla Turkmenistanu i „biorąc pod uwagę nowe realia globalnego rozwoju, interesy narodowe i priorytety wzrostu społecznego i gospodarczego obu krajów, dialog turkmeńsko-chiński będzie aktywnie kontynuowany w polityce, gospodarce, energetyce, rolnictwie, transporcie i komunikacji, a także w innych sferach.”

13 października: Chiny są głównym rynkiem docelowym eksportu Azerbejdżańskich produktów innych niż ropa- powiedział podczas konferencji prasowej w Baku szef Azerbejdżańskiej Fundacji Promocji Eksportu i Inwestycji (AZPROMO), Rufat Mammadov. Obecne już dziewięć azerbejdżańskich firm podpisało umowy na eksport wina do Państwa Środka.

16 października: W Kazachstanie odbyła się uroczystość uruchomienia eksportu kazachskiego gazu z głównego gazociągu "Beineu-Bozoy-Shymkent" do międzynarodowego gazociągu "Central Asia-China" w Astanie. Chińska strona otrzymuje gaz na granicy "Khorogos". Długość trasy wylotowej przez terytorium Kazachstanu wynosi około 3 000 kilometrów. Wcześniej Kazachstan i Chiny podpisały umowę o dostawę 5 miliardów metrów sześciennych kazachskiego gazu do Chin. Umowa została zawarta pomiędzy "KazTransGas" JSC a "PetroChina International Company Limited".

19 października: Asystent Ministra Spraw Zagranicznych Li Huilai spotkał się z nowo wybranym ambasadorem Azerbejdżanu w Chinach Akramem Zeynallim, wymieniając poglądy na temat stosunków między Chinami a Azerbejdżanem oraz współpracy we wszystkich dziedzinach.

25 października: Prezydent Azerbejdżanu İlham Alijew wysłał list gratulacyjny do Prezydenta Chińskiej Republiki Ludowej i Sekretarza Generalnego Komunistycznej Partii Chin Xi Jinpinga. Prezydent napisał: „Jestem przekonany, że będziemy kontynuować wspólne wysiłki na rzecz dalszego pogłębiania więzi z Azerbejdżanami i Chinami, które mają głębokie korzeni historyczne, z powodzeniem kontynuować współpracę opartą na wzajemnym zaufaniu i poparciu zarówno w wymiarze dwustronnym, jak i wewnątrz międzynarodowych struktur i projektów.”

27 października: Na 16.ministerialnej konferencji Regionalnej Współpracy Gospodarczej Azji Środkowej (CAREC), Azjatycki Bank Rozwoju zobowiązał się przekazać 5 miliardów dolarów wsparcia dla długoterminowej strategii, którą w ciągu 5 lat podejmie CAREC 2030 wchodząc w trzecią dekadę operacji.

30 października: Z Taszkentu wyjechała pierwsza ciężarówka mająca przetestować handlową trasę transportową z Uzbekistanu, przez Kirgistan, do Chin. Niedawna



ratyfikacja międzynarodowej konwencji celnej TIR przez Chiny (2016 r.) znacząco wpłynie na zwiększenie potencjału międzynarodowego handlu w regionie oraz zapewni nowe korzyści dla Kirgistanu i Uzbekistanu. Utworzenie korytarza samochodowego jest również częścią porozumienia międzyrządowego między Uzbekistanem a Chinami, podpisanego podczas wizyty Prezydenta Uzbekistanu Shavkata Mirziyoyeva w Chinach na początku maja.

30 października: Przywódcy Azerbejdżanu, Turcji i Gruzji otworzyli 826-kilometrową linię kolejową (BTK) łączącą trzy kraje, nawiązując w ten sposób połączenie między Europą a Chinami z pominięciem Rosji. Nowe połączenie zmniejszy czasy przejazdu między Chinami a Europą do około 15 dni, co jest ponad dwukrotnie szybsze niż na trasie morskiej oraz o połowę tańsze niż to drogą powietrzną. Pociągi mogą wyjechać z miast w Chinach, przejechać do Kazachstanu do Khorgos Gateway, zostać przeładowane na prom i Morzem Kaspijskim dopłynąć do Baku, a następnie zostać załadowane bezpośrednio do BTK (Baku-Tbilisi-Kars) i udać się do Europy. Wielu ekspertów wskazuje inwestycję jako integralną część inicjatywy Pasa i Szlaku.

KOMENTARZ

1. Działania w polityce zagranicznej w październiku były zdominowane przez XIX Zjazd KPCh - najważniejsze tegoroczne wydarzenie polityczne w Chinach.

Skupienie się nad polityką wewnętrzną kraju przez chińskie elity było doskonałym momentem dla chińskich podmiotów gospodarczych w celu poszukiwania możliwości inwestycyjnych. W polityce bilateralnej z Ukrainą, strona chińska kontynuuje serię inwestycji infrastrukturalnych w strategicznych z punktu widzenia inicjatywy Pasa i Szlaku lokalizacjach. Na szczególną uwagę zwraca chińska inwestycja w porcie Jużne, która realnie stanowić będzie konkurencję dla rosyjskiego portu w Noworosyjsku. Oba porty w basenie Morza Czarnego poprzez pogłębianie toru wodnego przystosowywane są do przyjęcia masywnych statków handlowych. Występuje tu pewna niespójność, gdyż działania chińskich podmiotów działają na potencjalną szkodę rosyjskiego partnera.

Zastanawia również, inna niż zwykle, metodyka realizowania chińskich inwestycji infrastrukturalnych w przypadku autostradowego kontraktu XinjiangCommunication Construction Group. Po pierwsze, kontrakt w teorii wypełnia prywatna spółka chińska, której – po drugie – nie została udzielona linia kredytowa chińskiego banku. Być może mamy do czynienia z precedensem, który zostanie zastosowany w innych państwach regionu. Wszak wartość kontraktu



wynosi 95 mln USD i będzie to cena, jaką przyjdzie zapłacić Chinom za dalsze ocieplanie wizerunku w Europie. Innymi słowy jest to próba wzbudzenia wiarygodności chińskich podmiotów gospodarczych w celu pozyskania większej ilości kontraktów dotyczących europejskiej infrastruktury.

2. Białorusini kontynuują optymalizację środowiska inwestycyjnego dla chińskich przedsiębiorców. Pomimo stosowanych już wcześniej ulg podatkowych oraz wydania serii dekretów prezydenckich faworyzujących chińskie inwestycje w okolicach Mińska, *explicite* w słowach Michaiła Miasnikowicza, rząd Aleksandra Łukaszenko gotów jest do podjęcia bardziej radykalnych kroków w celu przyciągnięcia bezpośrednich inwestycji zagranicznych ze strony Chin.

Kluczowym w tym miejscu jest rozróżnienie chińskich inwestycji (np. w dziedzinie infrastruktury), które w dużej mierze oparte są o - co prawda preferencyjne - warunki kredytowe od bezpośrednich inwestycji zagranicznych (FDI). Pomimo zwiększenia się atrakcyjności inwestycyjnej Białorusi poprzez rozbudowę parku przemysłowego, należy pamiętać, iż doprowadza to do wzrostu zadłużenia u kredytodawcy – w tym konkretnym przypadku – chińskich banków. Zwiększenie bezpośrednich inwestycji zagranicznych np. poprzez inwestycje typu *greenfield* a w konsekwencji utworzenie nowych miejsc pracy w kilkuletniej perspektywie będzie należało do priorytetów polityki zagranicznej Białorusi względem ChRL.

3. Raport dotyczący charakterystyki chińskich inwestycji od 2000 roku przedstawia konkretną zależność. Chodzi tu przede wszystkim o „wykupowanie” dostępu do rosyjskich złóż ropy naftowej. Każda z większych transakcji pomiędzy Chińską Republiką Ludową a Federacją Rosyjską skutkowałą wzrostem eksportu rosyjskich paliw do Państwa Środka. Jak twierdzi główny analityk cytowanego raportu sporządzonego w College of William and Mary's AidData - BradParks - dane te są bardzo spójne. Ponadto usprawnienie systemu płatności pomiędzy oboma państwami prawdopodobnie będzie miała pozytywne odzwierciedlenie w wartości wymiany handlu dwustronnego.

Jakość obecnych stosunków chińsko-rosyjskich ma również odzwierciedlenie w kontynuacji współpracy militarnej państw. Perspektywa zwiększenia udziałów Rosnieftu jak i Gazpromu na chińskim rynku wydaje się korzystna dla obu stron – Chiny zyskują stabilnego partnera politycznego i gospodarczego z nieograniczoną ilością paliw kopalnych zapewniających bezpieczeństwo energetyczne, Rosja natomiast zyskuje środki finansowe częściowo pozwalające na zamortyzowanie skutków spowolnienia gospodarczego



oraz nałożonych wcześniej sankcji godzących w krajową gospodarkę. Nie jest jednak wykluczone, że taka sytuacja może prowadzić do sukcesywnego przejmowania udziałów w rosyjskich firmach przemysłu paliwowego, i co nie jest wykluczone taka chęć strony chińskiej może prowadzić do napięć w relacjach dwustronnych.

Publikacja wyraża jedynie poglądy autora i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

RAPORT: CHINY WOBEC UKRAINY, BIAŁORUSI I ROSJI – Październik 2017 jest dostępny na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Ośrodka Spraw Azjatyckich i Regionalnego Ośrodka Debaty Międzynarodowej w Łodzi. Utwór powstał w ramach konkursu *Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej 2017-2018*. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod



Ośrodek Debaty
Międzynarodowej
Łódź



Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o konkursie *Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej 2017-2018*.

Zadanie publiczne współfinansowane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej.



Ośrodek Debaty
Międzynarodowej
Łódź



Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

 **OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH**

**RAPORTY
OPINIE
DORADZTWO**

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej w Łodzi

ul. Lindleya 5a, pokój nr 7, 90-131 Łódź, tel.: 42 635 42 34, www.rodmi-lodz.pl